

Nr. 928/C/862/III-5/2015

CONCLUZII

*formulate de Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție în cauza nr.1321/1/2015 a Înaltei Curți de Casație și Justiție, având ca obiect dezlegarea de principiu a următoarei chestiuni de drept : **interpretarea și aplicarea dispozițiilor art.466 alin.1 din Codul de procedură penală, în sensul de a se stabili dacă instituția „redeschiderea procesului penal” este aplicabilă doar proceselor în care a avut loc o soluție pe fond a cauzei (judecata în primă instanță și în calea ordinară de atac) sau și celor care au avut ca obiect soluționarea unor căi de atac extraordinare (contestații în anulare, revizuire) ori a altor cereri***

I. Situația juridică premisă care a generat necesitatea rezolvării chestiunii de drept

Dosarul în care s-a solicitat lămurirea chestiunii de drept are ca obiect cererea de redeschidere a procesului penal formulată la 20 ianuarie 2015 de petentul F.J., vizând contestația în anulare – faza admiterii în principiu, soluționată prin decizia penală nr.178 din 1 octombrie 2014, pronunțată de Curtea de Apel Cluj în dosarul nr.822/33/2015.

Astfel, Judecătoria Bistrița, prin sentința penală nr.908 din 13 iunie 2006, pronunțată în dosarul nr.3162/2005, în baza art.334 din Codul de procedură penală, a schimbat încadrarea juridică a faptelor săvârșite de inculpat din infracțiunea de înșelăciune prevăzută de art.215 alin.1, 3 și 4 cu aplicarea art.41 alin.2 din Codul penal în infracțiunea prevăzută de art.215 alin.4 și art.84 alin.1 pct.2 din Legea nr.59/1934 cu aplicarea art.41 alin.2 din Codul penal și a dispus condamnarea acestuia la o pedeapsă rezultantă de 3 ani închisoare.

Tribunalul Bistrița-Năsăud, prin decizia penală nr.55 din 17 aprilie 2007, a admis apelul declarat de inculpat, a desființat în parte hotărârea atacată și,

rejuducând cauza, a dispus suspendarea executării pedepsei sub supraveghere pe un termen de încercare de 5 ani.

Curtea de Apel Cluj, prin decizia penală nr.518 din 12 septembrie 2007, a respins ca nefondat recursul formulat de inculpat.

Împotriva acestei decizii, condamnatul F.J. a formulat contestație în anulare prin care a solicitat desființarea hotărârii atacate și rejudecarea cauzei, pentru a se constata că a intervenit prescripția răspunderii penale cu privire la infracțiunea prevăzută de art.84 alin.1 pct.2 din Legea nr.59/1934.

Curtea de Apel Cluj, prin **decizia penală nr.178 din 1 octombrie 2014, definitivă, a admis în principiu contestația în anulare**, a desființat decizia penală nr.518 din 12 septembrie 2007 și a fixat termen la 8 octombrie 2014 pentru rejudecarea cauzei.

Prin urmare, procedând la rejudecarea apelului (cale de atac recalificată din recurs, ca urmare a intrării în vigoare a noului Cod de procedură penală), Curtea de Apel Cluj, prin decizia penală nr.879 din 23 octombrie 2014, a admis apelul declarat de inculpat împotriva sentinței penale nr.908 din 13 iunie 2006 a Judecătoriei Bistrița, menținută prin decizia penală nr.55/A din 17 aprilie 2007 a Tribunalului Bistrița-Nasăud și decizia penală nr.518/R din 12 septembrie 2007 a Curții de Apel Cluj, pe care le-a desființat în latură penală și, rejudecând, a dispus încetarea procesului penal pentru săvârșirea infracțiunii prevăzute de art.84 alin.1 pct.2 din Legea nr.59/1934 cu aplicarea art.41 alin.2, conform art.16 lit.f din Codul de procedură penală, înlăturând pedeapsa de 1 an închisoare aplicată pentru această faptă, ca efect al intervenirii prescripției.

De asemenea, a înlăturat din hotărârile judecătorești dispozițiile art.33 lit.a din Codul penal anterior privind concursul real de infracțiuni, constatând că în prezent condamnatul mai are de executat pedeapsa de 3 ani închisoare aplicată pentru infracțiunea de înșelăciune, prevăzută de art.215 alin.4 din Codul penal din 1969.

La 20 ianuarie 2015, petentul condamnat F.J. a formulat o cerere de redeschidere a procesului penal vizând cauza în care Curtea de Apel Cluj, prin decizia penală nr.178 din 1 octombrie 2014, a soluționat în principiu contestația în anulare împotriva deciziei penale nr.518/R din 12 septembrie 2007 a Curții de Apel Cluj.

În motivarea cererii, petentul condamnat a susținut că, odată cu admiterea în principiu a contestației în anulare, care s-a judecat fără citarea părților, instanța a dispus și desființarea deciziei penale atacate cu contestație, fără

ca la analizarea pe fond a contestației în anulare să se dispună citarea sa, acesta fiind citat și prezent în instanță direct la judecarea apelului.

Prin urmare, petentul a solicitat desființarea deciziei penale nr.178 din 1 octombrie 2014 a Curții de Apel Cluj prin care s-a admis, în principiu, contestația în anulare și rejudecarea contestației în anulare, în principiu, și apoi, pe fond, cu citarea tuturor părților interesate.

II. Analiza admisibilității sesizării

Raportat la procedura reglementată în art.475 și următoarele din Codul de procedură penală, rezultă că în cauză sunt îndeplinite condițiile formale de admisibilitate a sesizării.

Astfel, instanța care a sesizat Înalta Curte de Casație și Justiție este Curtea de Apel Cluj, investită cu soluționarea cauzei în ultimă instanță, având în vedere că cererea de redeschidere a procesului penal vizează un proces în care s-a soluționat în mod definitiv o contestație în anulare (decizia penală nr.178 din 1 octombrie 2014). Or, în această ipoteză, indiferent ce soluție va da instanța cererii de redeschidere a procesului penal (respingere sau admitere, urmată de rejudecarea contestației în anulare), aceasta va fi una definitivă, nesupusă vreunei căi de atac.

Această concluzie rezultă din analiza dispozițiilor art.469 alin.5 și 6 din Codul de procedură penală, conform cărora încheierea prin care este admisă cererea de redeschidere a procesului penal poate fi atacată odată cu fondul (*transpunând în cauza de față această ipoteză, rezultă că, dacă instanța ar admite cererea de redeschidere, ar urma rejudecarea admisibilității în principiu a contestației în anulare, finalizată cu pronunțarea unei încheieri/decizii nesupuse niciunei căi de atac; așadar, cum hotărârea dată fondului este definitivă, și încheierea prin care s-ar admite cererea de redeschidere ar avea același caracter*), iar hotărârea prin care este respinsă cererea de redeschidere a procesului penal este supusă aceleiași căi de atac ca și hotărârea pronunțată în lipsă (*în contextul prezentei cauze, această ipoteză se configurează astfel: hotărârea pronunțată în lipsă – decizia prin care contestația în anulare a fost admisă – este definitivă, și hotărârea prin care s-ar respinge cererea de redeschidere este, de asemenea, definitivă*). Așadar, întrucât în ambele ipoteze, cererea de redeschidere a procesului penal vizează o cauză în care s-a pronunțat o hotărâre definitivă, această primă condiție formală de admisibilitate a sesizării, referitoare la învestirea Curții de Apel Cluj cu soluționarea cauzei în ultimă instanță, este îndeplinită.

MINISTERUL PUBLIC
PARCHETUL DE PE LÂNGĂ ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE
CABINET PROCUROR GENERAL

Totodată, problema de drept a cărei dezlegare se solicită nu a mai fost supusă examenului Înaltei Curți de Casație și Justiție, nestatuându-se asupra ei printr-o hotărâre prealabilă sau printr-un recurs în interesul legii și nici nu face obiectul unui recurs în interesul legii în curs de soluționare, iar de lămurirea respectivei chestiuni de drept depinde soluționarea pe fond a cauzei în care a fost invocată (soluționarea pe fond a cererii de redeschidere a procesului penal cu consecința posibilității judecării căii extraordinare de atac a contestației în anulare, în cadrul căreia se poate dispune rejudecarea pe fond a cauzei). Cu privire la această ultimă condiție de admisibilitate, formulăm argumentele ce urmează.

Chestiunea a cărei dezlegare este supusă examenului Înaltei Curți de Casație și Justiție trebuie să vizeze, ca regulă, o problemă de drept material de care să depindă soluționarea pe fond a cauzei, putând doar ca excepție viza o problemă de drept procesual, adică doar în măsura în care soluția dată acesteia se repercutează semnificativ asupra rezolvării date fondului.

În speță, pe rolul Curții de Apel Cluj se află în curs de judecată, în ultimă instanță, cererea de redeschidere a procesului penal având ca obiect admisibilitatea în principiu a contestației în anulare formulate împotriva deciziei penale nr. 518 din 12 septembrie 2007 a aceleiași instanțe.

Prin decizia nr.11 din 2 iunie 2014 pronunțată în dosarul 11/1/2014/HP/P, Înalta Curte de Casație și Justiție, Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală a statuat în sensul că: "Admisibilitatea sesizării în vederea pronunțării unei hotărâri prelabile este condiționată, atât în cazul în care vizează o normă de drept material, cât și atunci când privește o dispoziție de drept procesual, de împrejurarea ca interpretarea dată de instanța supremă să aibă consecințe juridice asupra modului de rezolvare a fondului cauzei. Cu alte cuvinte, între problema de drept a cărei lămurire se solicită și soluția dată asupra acțiunii penale și/sau civile de către instanța pe rolul căreia se află cauza în ultimul grad de jurisdicție trebuie să existe o relație de dependență, în sensul ca decizia Înaltei Curți pronunțată în procedura prevăzută de art. 476 și 477 din Codul de procedură penală să fie de natură a produce un efect concret asupra conținutului hotărârii din procesul principal, cerința pertinentei fiind expresia utilității pe care rezolvarea de principiu a chestiunii de drept invocate o are în cadrul soluționării pe fond a litigiului. Prin sintagma «soluționarea pe fond a cauzei» folosită de legiuitor în cuprinsul art.475 din Codul de procedură penală pentru a desemna legătura obiectivă dintre chestiunea de drept supusă interpretării și procesul penal în curs trebuie astfel să se

înțeleagă dezlegarea raportului juridic penal născut ca urmare a încălcării relațiilor sociale protegute prin norma de incriminare, inclusiv sub aspectul consecințelor de natură civilă, și nu rezolvarea unei cereri incidentale invocate pe parcursul judecării cauzei în ultimă instanță”. Considerentele deciziei nr.11/2014 sunt preluate și în deciziile nr.17 din 1 septembrie 2014 pronunțată în dosarul 21/1/2014/HP/P, nr.19 din 15 septembrie 2014 pronunțată în dosarul 20/1/2014/HP/P și nr.24 din 6 octombrie 2014 pronunțată în dosarul 26/1/2014/HP/P ale Înaltei Curți de Casație și Justiție, Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală.

Ipoteza avută în vedere prin deciziile anterior amintite este aceea în care instanța are a soluționa pe fond, în ultimă instanță, acțiunea penală ori civilă cu care a fost sesizată, nu însă și ipoteza în care, în ultimă instanță, este investită cu judecarea oricărei alte acțiuni în justiție, întrucât, într-o atare ipoteză, acesta este însuși „fondul” cererii asupra căruia trebuie să se pronunțe. Sintagma „soluționarea pe fond a cauzei” trebuie înțeleasă în sensul soluționării pe fond a obiectului judecării cu care este investită instanța, fiind evident că o instanță care examinează o cerere de redeschidere a procesului penal, de pildă, nu va condamna, achita ori dispune încetarea procesului penal, însă obiectul judecării în respectiva cauză poate depinde de aplicarea unei norme de drept procesual. Textul art.475 din Codul de procedură penală impune această interpretare prin însăși terminologia folosită: „de a cărei lămurire depinde rezolvarea pe fond a cauzei respective”, iar nu „soluționarea pe fond a cererii”.

În opinia noastră, pentru îndeplinirea ultimei condiții impuse de art.475 din Codul de procedură penală este necesar ca interpretarea dată de instanța supremă dispoziției de drept substanțial ori procesual cu care a fost investită să aibă consecințe asupra modului de rezolvare a fondului cauzei, de lămurirea acesteia depinzând soluția dată acțiunii sau cererii cu care instanța a fost sesizată, indiferent dacă aceasta are ca obiect însăși dezlegarea raportului juridic penal născut ca urmare a încălcării relațiilor sociale protegute prin norma de incriminare, soluționarea acțiunii civile ori a unei cereri incidentale, în cazul în care obiectul judecării instanței în fața căreia problema de drept s-a ivit îl formează în mod exclusiv această din urmă cerere. Obiectul judecării cauzei în fața căreia prezentele probleme de drept s-au ivit îl constituie cererea de redeschidere a procesului penal, iar modul de soluționare al fondului acesteia depinde de lămurirea de către Înalta Curte de Casație și Justiție a chestiunii de drept vizând admisibilitatea unei asemenea cereri în ipoteza specifică a cauzei în

care a fost ridicată.

III. Dispoziții legale supuse interpretării

Art.466 din Codul de procedură penală. Redeschiderea procesului penal în cazul judecării în lipsa persoanei condamnate

(1) *Persoana condamnată definitiv care a fost judecată în lipsă poate solicita redeschiderea procesului penal în termen de o lună din ziua în care a luat cunoștință, prin orice notificare oficială, că s-a desfășurat un proces penal împotriva sa.*

(2) *Este considerată judecată în lipsă persoana condamnată care nu a fost citată la proces și nu a luat cunoștință în niciun alt mod oficial despre acesta, respectiv, deși a avut cunoștință de proces, a lipsit în mod justificat de la judecarea cauzei și nu a putut încunoștința instanța. Nu se consideră judecată în lipsă persoana condamnată care și-a desemnat un apărător ales ori un mandatar, dacă aceștia s-au prezentat oricând în cursul procesului, și nici persoana care, după comunicarea, potrivit legii, a sentinței de condamnare, nu a declarat apel, a renunțat la declararea lui ori și-a retras apelul.*

(5) *Dispozițiile alineatelor precedente se aplică în mod corespunzător persoanei față de care s-a pronunțat o hotărâre de renunțare la aplicarea pedepsei sau de amânare a aplicării pedepsei.*

Art.467 din Codul de procedură penală. Cererea de redeschiderea procesului penal.

(1) *Cererea de redeschidere a procesului penal poate fi formulată de către persoana judecată în lipsă și se adresează instanței care a judecat cauza în lipsă, fie în primă instanță, fie în apel.*

Art.470 din Codul de procedură penală. Rejudecarea cauzei.

Rejudecarea cauzei se face potrivit regulilor de procedură aplicabile etapei procesuale pentru care s-a dispus redeschiderea procesului penal.

IV. Considerente privind chestiunea de drept supusă dezlegării

Cererea de redeschidere a procesului penal în cazul judecării în lipsă a persoanei condamnate reprezintă o cale extraordinară de atac de retractare.

MINISTERUL PUBLIC
PARCHETUL DE PE LÂNGĂ ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE
CABINET PROCUROR GENERAL

Din analiza art.466 alin.2 și 5 din Codul de procedură penală rezultă că hotărârile penale supuse cererii de redeschidere a procesului penal sunt *hotărâri penale definitive prin care s-a dispus, în urma judecării în lipsă, una din următoarele soluții : condamnarea* (aplicarea unei pedepse, indiferent de natura, cuantumul, durata sau modalitatea de executare a acesteia, respectiv aplicarea unei măsuri educative privative sau neprivative de libertate), *renunțarea la aplicarea pedepsei ori amânarea aplicării pedepsei.*

Așadar, în toate aceste ipoteze, prin hotărârea pronunțată în urma judecării în lipsă, instanța constată că fapta există, constituie infracțiune și a fost săvârșită de inculpat. Or, în cazul contestației în anulare sau revizuirii, obiectul judecății îl constituie verificarea îndeplinirii condițiilor formale , prevăzute de lege pentru introducerea cererii (faza admisibilității în principiu), respectiv verificarea temeiniciei cererii, a motivelor care o susțin (judecata după admiterea în principiu). În niciuna dintre aceste faze instanța nu examinează fondul cauzei împotriva căreia a fost exercitată calea extraordinară de atac (instanța nu examinează existența faptei, săvârșirea ei de către inculpat și vinovăția acestuia, existența răspunderii penale, încadrarea juridică ori pedeapsa aplicată). Eventual, asemenea verificări au loc după admiterea pe fond a cererii de contestație în anulare ori revizuire, odată cu rejudecarea cauzei.

Concluzia că această cale extraordinară de atac de retractare este aplicabilă doar persoanelor față de care s-a pronunțat o hotărâre de condamnare, de renunțare la aplicarea pedepsei sau de amânare a aplicării pedepsei rezultă și din Expunerea de motive care precede noul Cod de procedură penală (pct.N.3), în care se arată că *prezentarea la proces a inculpatului are o importanță deosebită atât din punctul de vedere al dreptului acestuia de a fi audiat, cât și al necesității de a verifica exactitatea afirmațiilor sale și de a le confrunța cu declarațiile părții vătămate și cu cele ale martorilor.*

Dreptul de a compărea în persoană nu este necesar numai pentru respectarea dreptului la apărare, ci conferă, totodată, posibilitatea instanței, pe de o parte, de a-și forma o impresie nemijlocită cu privire la acuzat, iar, pe de altă parte, de a asculta declarațiile pe care acesta intenționează să le facă.

Deși procedurile desfășurate în absența acuzatului nu sunt în sine incompatibile cu art.6 din CEDO, persoanei judecate în lipsă care a fost condamnată definitiv trebuie să-i fie garantat dreptul ca, ulterior condamnării, o instanță să statueze din nou, după audierea acesteia, asupra temeiniciei acuzației în fapt și în drept, dacă rezultă că persoana nu a renunțat, în mod neechivoc, la dreptul său de a fi prezentă în

instanță sau de a se apăra sau dacă nu se sustrage judecării.

Așadar, scopul redeschiderii procesului penal în cazul judecării în lipsa persoanei condamnate este garantarea dreptului la un proces echitabil, prin respectarea principiului contradictorialității, a egalității armelor, al exercitării dreptului la apărare prin propria persoană, al nemijlocirii, oralității și aflării adevărului.

Pe lângă respectarea dreptului la apărare, prezentarea la proces a persoanei inculcate conferă, totodată, posibilitatea instanței de a-i asculta declarațiile și de a-și face o impresie nemijlocită cu privire la acuzare.

Mai mult, concluzia că obiectul acestei proceduri extraordinare a redeschiderii procesului penal îl pot forma doar hotărârile penale definitive de condamnare, de renunțare la aplicarea pedepsei și de amânare a aplicării pedepsei, rezultă atât din conținutul art.466 alin.2 teza a II-a din Codul de procedură penală, conform căruia *nu se consideră judecată în lipsă persoana care, după comunicarea, potrivit legii, a sentinței de condamnare, nu a declarat apel, a renunțat la declararea lui ori și-a retras apelul*, cât și din cuprinsul alin.1 al art.467 din Codul de procedură penală, care prevede că *cererea de redeschidere a procesului penal se adresează instanței care a judecat cauza în lipsă, fie în primă instanță, fie în apel*.

Așadar, condiția esențială pentru redeschiderea procesului penal este existența unei hotărâri definitive de condamnare, de renunțare la aplicarea pedepsei sau de amânare a aplicării pedepsei, respectiv a unei hotărâri definitive prin care s-a soluționat fondul cauzei înțeles ca raport juridic de drept penal substanțial; în absența acestei condiții, instituția reglementată de art. 466 și urm. din Codul de procedură penală nu este incidentă.

În concluzie, raportat la obiectul prezentei sesizări, redeschiderea procesului penal în cazul judecării în lipsa persoanei condamnate nu poate fi extinsă la cauzele având ca obiect soluționarea unei contestații în anulare, ci vizează exclusiv hotărârile penale definitive prin care se soluționează fondul cauzei (condamnare, renunțare la aplicarea pedepsei sau amânare a aplicării pedepsei), indiferent dacă judecata în primă instanță sau în calea ordinară de atac este consecința rejudecării cauzei ca urmare a admiterii căii extraordinare de atac a contestației în anulare.

Pentru aceste motive,

În temeiul art.475 – art.477 din Codul de procedură penală

MINISTERUL PUBLIC
PARCHETUL DE PE LÂNGĂ ÎNALȚA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE
CABINET PROCUROR GENERAL

Vă solicităm

Pronunțarea unei decizii prin care chestiunea de drept supusă dezlegării să primească următoarea rezolvare :

În interpretarea și aplicarea dispozițiilor art.466 alin.1 din Codul de procedură penală, obiectul cererii de redeschidere a procesului penal în cazul judecării în lipsa persoanei condamnate îl reprezintă numai hotărârile penale definitive prin care s-a dispus condamnarea, renunțarea la aplicarea pedepsei ori amânarea aplicării pedepsei, indiferent dacă judecata în primă instanță sau în calea ordinară de atac este consecința rejudecării cauzei ca urmare a admiterii contestației în anulare ori revizuirii.

**PROCUROR GENERAL,
Tiberiu-Mihail NIȚU**